Anul al 56-lea
12 Pagini

EXEMPLARUL { In România 3 lei / In străinătate 6 lei

Taxa poștală plătită în numerar conform aprobării dir. G-le P. T. T. No. 120.288/932

Nr. 107 Sâmbătă 22 Aprilie 1939
12 Pagini
P IIII

ABONAMENTE
IN ȚARA
Lei 200 pe 3 luni
Lei 380 pe 6 luni. Lei 750 pe 12 luni. O lună Lei 80
In străinătate în raport cu tariful poștal și valuta

UNIVERSUL

ABONAMENTE
IN ȚARĂ
pe un an la
UNIVERSUL COPIILOR
ZIARUL CĂLĂTORIILOR,
VESELIA, RADIO UNIV.
și UNIV. LITERAR câte
220 lei
ILUSTR. ROMÂNĂ
și UNIV.-SPORT
câte 500 lei

Fondator: LUIGI CAZZAVILLAN
Proprietar:
„UNIVERSUL" S. A.
Inscris sub Nr. 160 Trib. Ilfov

CELE DIN URMA ȘTIRI DIN LUMEA INTREAGA, TELEGRAFICE ȘI TELEFONICE
REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: BUCUREȘTI, STR. BREZOIANU No. 23-25
CENTRALA TELEFONICA A ZIARULUI: 3.30.10: SECRETARIATUL DE REDACȚIE: 3.30.15

DIRECTOR
ȘI ADMINISTRATOR DELEGAT
STELIAN POPESCU

BIBLIOTECA CENTRALĂ „ASOCIAȚIUNEA" SIBIIU

Piața Capitalei

De câteva zile, de pe piețele Capitalei a dispărut carnea de vită și de porc. Lipsa cărnii de vacă este cu deosebire simțită. Și cum aceasta este mai spornică la gătit și în plus — datorită prețurilor maximale — este și mai accesibilă pungilor modeste și mai ales familiilor cu numeroși membri, este ușor de înțeles că lipsa acestui articol de primă necesitate, care stărue cam de cinci zile pe piață, a început să neliniștească grosul populației consumatoare. Și cu atât mai mult cu cât, în lipsa cărnii de vacă, măcelăriile n'au oferit în tot acest timp decât carne de miel și de vițel — foarte puțin spornică — și la prețuri dela 48 lei în sus kilogramul. Mai scump decât în sărbătorile Paștelui; iar carnea de miel, la același preț, ca astă iarnă, după sărbătorile Crăciunului.

Organele municipale de control și cele de represiune a speculei au intrat, e adevărat, în funcțiune și chiar în ziarele de Marți s'a putut ceti un nou pomelnic de negustori abuzivi, sancționați, din care nu lipseau nici măcelarii prinși că au vândut carnea de vițel cu.... 60 lei kg.

Dar aceasta n'a făcut ca lipsa cărnii de vacă să fie remediată.

Care ar fi, oare, explicația?

Măcelarii detailiști dau vina pe angrosiști, susținând că aceștia au sporit prețurile la abator peste limita prețurilor maximale fixate de autorități.

Ca atare, detailiștii refuză să cumpere la noile prețuri, pentrucă, altminteri, ar însemna sau să vândă în hale peste prețurile maximale și, în acest caz, să intre în contravenție, sau să vândă în pagubă.

Adevărata explicație însă pare să fie alta. Contând pe vânzare mare de carne de miel și de vițel, de sărbătorile Paștilor, angrosiștii s'au aprovizionat cu un număr exagerat de miei și de viței.

Vânzarea, însă, n'a corespuns calculelor, așa că au rămas încărcați cu foarte mari cantități de carne din aceste două categorii. Ca să se poată scăpa de prisosuri, aceștia s'au înțeles între ei, să se abțină dela achiziționări de vițe mari, până la absorbirea prisosurilor de miei și viței. Că lipsa cărnii de vită a avut de efect să forțeze cererea cărnii de miel și de vițel — ca singura existentă — este dela sine înțeles; dar, în același timp, această situație a creiat și un prilej de speculă și pentru angrosiști și pentru detailiști, făcând pe unii să împingă prețurile până la 50-60 lei kg. de carne de miel și de vițel.

Firește că lucrurile nu pot rămânea așa. Forurile de resort vor trebui să intervie cu toată greutatea, ca interesele populației să fie apărate. Soluția nu se va opri, desigur, la sancțiunea individuală, aplicată izolat și întâmplător, celui mai puțin norocos dintre negustorii incorecți. Poate că pricinile sunt mai adânci. In acest caz să se studieze toate datele problemei, luându-se măsurile de rigoare, pentru ca pe viitor echilibrul prețurilor pe piață să nu mai fie o simplă jucărie în mâna speculanților cartelați.

Semne de destindere?

Din diferite izvoare vin știri că ar fi oarecare semne de o ușoară destindere internațională. Ar fi desigur imprudent dacă interpretarea acestor semne ar aluneca prea mult spre optimism.

Tensiunea din ultimul timp are atâtea cauze serioase și s'a accentuat atât de mult încât e greu de presupus că ar putea urma cu ușurință o dare înapoi de la pozițiile luate de grupurile de mari puteri.

Totuși, întru cât orice constatare, cât de puțin însemnată, a unor manifestări capabile să înlesnească o destindere internațională corespunde și străduințelor politicei românești, înregistrăm în cronica noastră de astăzi indiciile din ultimele zile cari, după unele ziare străine, ar arăta că nu sunt excluse toate șansele unei înțelegeri internaționale.

Printre aceste indicii de bun augur se relevă în deosebi următoarele:

Ambasadorul Spaniei la Paris a dat Franței, în numele guvernului spaniol, asigurări că generalul Franco n'a concentrat trupe în apropierea Gibraltarului și nici în Marocul spaniol. Pe de altă parte autoritățile spaniole din Tetuan au declarat de asemenea că Spania nu intenționează nici o agresiune împotriva zonei internaționale de la Tanger.

Se citează apoi afirmația directiei partidului național-socialist din Danzig că nu e vorba și n'a existat intenționea de a se oferi cancelarului Hitler Danzigul

Se mai relevă faptul că trupele britanice care au fost aduse pentru întărirea garnizoanei din Egipt urmează să fie în curând înapoiate la cartierele lor permanente.

Ultimul discurs al contelui Ciano a fost deasemenea interpretat ca exprimând o dorință de înțelegere.

In fine, cu tot tonul violent al presei germane la adresa președintelui Roosevelt, faptul că d. Hitler și-a amânat răspunsul până la 28 Aprilie se interpretează, în unele cercuri, ca urmărind să se câștige timpul necesar pentru o destindere care să înlesnească Fuehrerului posibilitatea de a face contra propuneri. Se precizează chiar că aceste contra propuneri vor fi făcute pe trei planuri: o înțelegere economică, o nouă reglementare colonială și o revizuire a frontierelor germane orientale.

Cercetând cu atențiune toate aceste indicii, impresiunea pe care o au unele cercuri în posibilitatea unei destinderi internaționale pare foarte slab întemeiată.

Intr'adevăr, mai ales în ce privește eventualitatea contra propunerilor germane, dacă ele s'ar adeveri, prin însuși conținutul lor sunt departe de a da loc la speranțe de înțelegere, întrucât nimic nu îndreptățește bănuiala că Polonia ar fi dispusă să accepte o revizuire în dauna integrității ei teritoriale actuale.

Cu toate acestea, cu tot orizontul întunecat, cu tot scepticismul opiniei publice mondiale, prea des dezamăgită de semnele și chiar promisiunile formale de destindere internațională, nu trebue să cedăm pesimismului și să pierdem încrederea în cumințenia oamenilor.

Deaceea, înregistrând pe ziua de azi impresiunea pe care unele fapte au produs-o în unele cercuri politice internaționale, facem tot de o dată urarea ca ea să fie într'adevăr confirmată de fapte.

GIBRALTAR

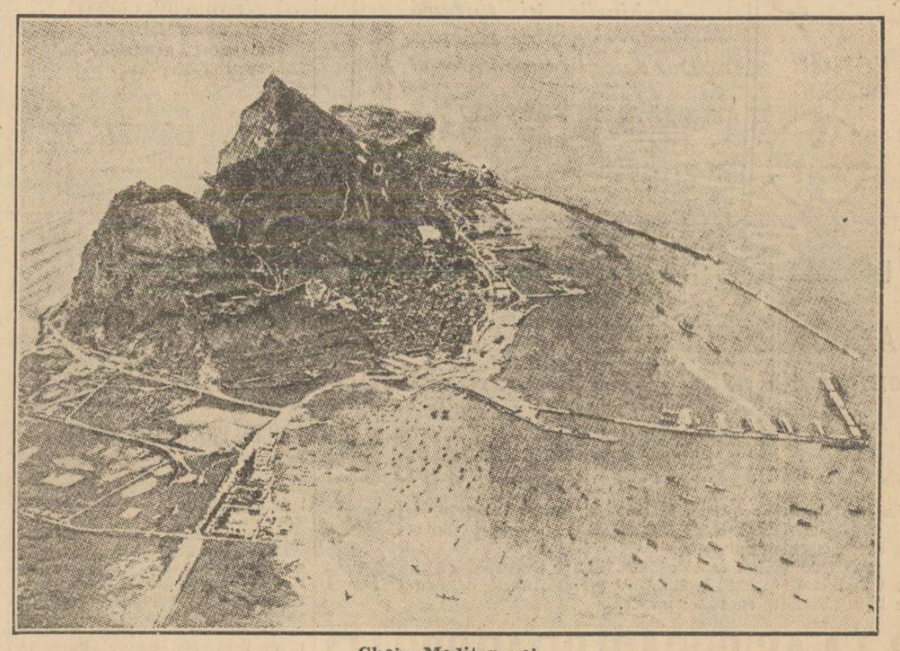

Cheia Mediteranei

Rezultatele vizitei d-lui Gafencu

Prin telefon dela trimisul nostru special

Berlin, 19. — *Cu ziua de astăzi, care a fost încărcată de pregătirile vastului program al demonstrației de mâine, de sosirea și primirea delegaților străini și de parăzile extraordinare cu cari s'a inaugurat noua autostradă de pe axa Nord-vestică a capitalei Reichului, misiunea d-lui Gafencu în Germania a luat sfârșit.*

Trebue să arătăm dela început că cu toate că zorul preparativelor și proporțiile impresionante ale sărbătoririi Führerului cancelar, care are fără îndoială și un sens politic precis, au concentrat atenția tuturor cercurilor politice și diplomatice în direcția aceasta, totuși convorbirile dintre ministrul de externe al României și d. von Ribbentrop s'au bucurat de întreaga atenție a conducătorilor Reichului și presei berlineze.

De dimineață, d. Gafencu a depus o coroană de flori la mormântul de onoare al soldatului necunoscut.

Populația capitalei i-a făcut cu acest prilej o entuziastă manifestație de prietenie.

La ora 12 a fost primit într'o lungă audiență de către Führer în noul palat al cancelarului. Timp de o oră și un sfert au fost trecute în revistă evenimentele internaționale la ordinea zilei și în lumina lor au fost examinate pe rând perspectivele politicii europene.

La dejun, d. Gafencu a fost invitatul d-lui von Ribbentrop, cu care a continuat convorbirea începută ieri. După aceea d-sa s'a văzut pe rând cu feldmareșalul Herman Goering, timp de o oră și jumătate, cu d. Walter Dare, ministrul agriculturii și Rudolf Hess, locțiitorul d-lui Hitler la conducerea partidului, cu care a examinat laturile tehnico-industriale și agricole din recentul tratat economic româno-german.

Convorbirea s'a terminat la dineul pe care legația română l-a oferit în onoarea celor doi miniștri de externe.

Nu s'a mai dat niciun comunicat la sfârșit, deoarece neavându-se un cadru fix, vizita ministrului de externe român la Berlin a avut numai caracterul unei luări de contact în scopul de a se ajunge la limpezirea atmosferei și a relațiilor româno-germane al căror prim act l-a constituit încheierea acordului economic dela București.

Așa cum se poate observa din comunicatul de ieri, dat din inițiativa ministerului de externe german și din tonul presei berlineze de azi, contactul direct dintre guvernul dela București și cel dela Berlin a dat rezultate dintre cele mai mulțumitoare și a putut înlesni ca problemele ce interesează în chip egal România și Germania să fie situate într'un cadru amical și să fie examinate cu o desăvârșită înțelegere.

D. Gafencu a putut constata cu acest prilej că toți oamenii politici pe cari i-a văzut aici au arătat simpatie și interes țării românești.

Este fără îndoială o nouă dovadă că acolo unde există comprehensiune și voință de a lupta pentru înlăturarea asperității din raporturile internaționale ale popoarelor, sforțările oamenilor de realități și de bună credință nu au rămas fără rezultat.

AL. GREGORIAN

Scutirile de concentrare

Primim următorul comunicat oficial:

Se aduce la cunoștința ofițerilor de rezervă și tuturor gradelor inferioare care fac parte din complectare, rezervă și miliții, că scutirile de concentrare ce li s'au acordat cu ocazia concentrărilor recente au fost valabile numai pentru aceste concentrări.

In caz de mobilizare se va bucura de mobilizări pe loc numai personalul prevăzut prin lucrările respective și care are asupra lui ordinele respective. Restul personalului dela vatră (ofițeri și grade inferioare) urmează a se prezenta la unități în timpul prescris.

Misiunea engleză
care sosește la București

Londra, 19 (Rador). — **Misiunea economică britanică ce va sosi la 24 Aprilie la București sub conducerea lui Sir Frederick Leith Ross, consilier economic permanent al guvernului Marei Britanii, se compune din următoarele persoane:**

D. Albert Edward Lee, reprezentând pe ministrul comerțului; d. Hugh Ellis Rees, din oficiul de clearing; d. Cyril Robert Parke Hamilton, reprezentând Banca Angliei; d. Edward Wilder Playfair, din ministerul finanțelor și d-șoara Muriel Leonie Edwards, din departamentul comerțului extern. Se mai adaugă și următoarele secretare: Gladys Ivy Duddington, Elizabeth Touston și Nora Cracknell.

Sir Frederick Leith Ross va veni însoțit de d-na Leith Ross.

In același timp vor sosi la București și d-nii Alexandru Bianu, atașatul comercial român în Marea Britanie, și Dimitrie Danielopol, reprezentantul Băncii Naționale române la Londra.

Paraclisul de lângă Peștera T. C. R.-ului

Ungurii au început desconcentrarea trupelor dela frontiera română

Budapesta, 19 (Rador). — **Corespondentul agenției „Havas" transmite:**

Autoritățile ungare competente anunță oficial că desconcentrarea trupelor ungare dela frontiera română a început la 12 Aprilie și că ea continuă în mod normal.

Cercurile oficiale dau această informație pentru a pune capăt svonurilor pretinzând că guvernul ungar nu ar fi procedat la această desconcentrare.

Prelungirea contractelor de închiriere
ale militarilor activi sau concentrați

Textul decretului lege semnat Miercuri de Suveran

M. S. Regele a semnat Miercuri următorul decret-lege cu privire la contractele de închiriere ale militarilor activi sau concentrați.

ART. 1. — Contractele de închiriere, care expiră la 23 Aprilie 1939 și privesc imobile urbane, SE PRELUNGESC de drept pe termen de 6 luni în favoarea chiriașilor militari activi sau concentrați, deplasați în altă localitate și cari, din această cauză, nu și-au putut închiria o nouă locuință.

Intră în prevederile prezentei legi ofițerii, subofițerii și soldații activi și de rezervă, deplasați în altă localitate în interes militar între 23 Martie și 23 Aprilie 1939.

ART. 2. — Persoanele cari au luat cu chirie asemenea imobile rămân în vechile lor locuințe pe tot termenul de prelungire acordat prin art. 1, ca și chiriașii cari ar urma să se mute în locuințele folosite de aceste persoane.

ART. 3. — In procesele pentru neplată de chirie sau în urmăririle în curs, judecata poate acorda termene de plată chiriașilor prevăzuți în art. 1, chiar dacă prin contract s'ar fi stipulat altfel.

Termenele de plată nu pot depăși durata locațiunei.

ART. 4. — Chiriașii prevăzuți în art. 1 cari au încheiat contracte de închiriere a căror executare începe dela 23 Aprilie 1939, au dreptul la o reducere de chirie pentru partea ce depășește chiria stipulată în contractele precedente. In lipsă de asemenea contracte se va avea în vedere chiria uzuală pentru imobilele similare.

*

Legea este însoțită de următorul raport al d-lui ministru de justiție către consiliul de miniștri:

Domnilor miniștri,

In ultimul timp s'a constatat o creștere nejustificată a chiriilor la imobilele urbane.

Cei dintâi cari s'au resimțit de această sporire a chiriilor sunt ofițerii, subofițerii și soldații activi sau de rezervă concentrați, cari sub presiunea evenimentelor din ultima lună, — luna închirierilor, — au rămas parte fără locuințe angajate, iar parte au trebuit să se supună exigențelor proprietarilor, consimțind să plătească o chirie disproporționată cu valoarea locativă normală.

Pentru a remedia cel puțin parțial această situațiune, am întocmit alăturatul proiect prin care pe de o parte se prelungesc cu 6 luni contractele acelor militari activi sau concentrați cari din cauza deplasării nu și-au putut căuta și găsi la timp o locuință nouă; iar pe de altă parte, prin art. 3 și 4, se reduce chiria stipulată în noile contracte la cuantumul plătit în conformitate cu contractul expirat și se acordă termene de grație la procesele sau urmăririle în curs.

Domicilii forțate fixate in Bulgaria

Sofia, 19. (Rador). — Poliția a fixat domicilii forțate în provincie la 24 de persoane, acuzate de uneltiri subversive.

Printre ele se află mai mulți deputați și propagandiști comuniști. Intre aceștia din urmă este și apărătorul lui Dimitroff, avocatul Deceff.

—xXo●oXx—

Spania n'a demobilizat

Madrid, 19 (Rador). — **Agenția „Havas" transmite:**

Contrariu informațiunilor publicate în străinătate, se desminte oficial că guvernul spaniol ar fi demobilizat mai multe contingente.

Se pare că nici un soldat nu va fi liberat înainte de defilarea dela Madrid.

—xXo●oXx—

Vasul „Mircea" a plecat din Lisabona spre țară

Lisabona, 19 (Rador). —Vasul-școală Mircea, al Marinei Regale Române, a ridicat ancora părăsind Lisabona.

Nava-școală a plecat la Malta, în drum spre România.

—xo●ox—

Lordul Perth părăsește Roma

Roma, 19 (Rador). — Lordul Perth, ambasadorul Marei Britanii, a făcut contelui Ciano vizita de rămas bun.

Se știe că lordul Perth se va înapoia definitiv în Anglia la începutul săptămânii viitoare. El va fi înlocuit la ambasada din Roma prin sir Percy Lorraine.

Lordul Perth va fi primit Vineri de Duce în audiență de despărțire.

—xXo●oXx—

FILME

La Pași... altădată.

— Domnule primar...

— Iar ai venit să-mi bați capul?

— Este ultima etapă.

— De unde știi?

— Așa mi-au spus parlamentarii noștri.

— Nu înțeleg de ce te amestici în chestiuni în care nu te pricepi!

— Da... Acum nu înțelegi... Dar în opoziție înțelegeai... Mitică în sus, Mitică în jos... Mitică dă, Mitică fă... Mănâncă, Mitică, bătae la alegeri, ca să v'alegeți tot ce poftiți iar Mitică să s'aleagă cu capul spart... Atunci ziceai: Cine o să fie numit cel dintâi? Cine o să aibă locul cel mai bun? Mitică! Și acum: nici tu în consiliul județean, nici tu în consiliul comunal, nici tu într'un servici cu zece-douăsprezece mii de lei pe lună, bani albi pentru zile negre... Trebue să-mi dai ceva, că s'apropie Paștele și n'am cu ce să cumpăr ouă... Trebue să mă faci ceva, că plecăm dela putere, și să vadă nevasta, să vadă copiii, să vadă poporul că n'am rămas de toval.

— In definitiv, ce vrei?

— Un post.

— Ce fel de post?

— Un post cât mai mare.

— Am înțeles... Iți dau postul cel mai mare — postul Paștelui.

Don José

Consultările guvernului britanic
pentru realizarea pactului de garanție

Londra, 19 (Rador). — **In ședința de azi a Camerei Comunelor, deputatul liberal Mander a întrebat pe primul ministru dacă „ în legătură cu acordurile de asistență mutuală cu alte țări a avut în vedere să se procedeze astfel încât obligațiile să fie reciproce, iar tratatul să fie deschis aderiunii tuturor țărilor inclusiv Germania".**

D. Chamberlain a răspuns: „Guvernul continuă să fie în consultări cu celelalte guverne interesate.

Nu sunt încă în măsură să adaug ceva la recentele mele declarații".

Limba noastră
Cei cari învață pe alții

Asociația profesorilor secundari din Galați scoate o revistă: **Orizonturi.** In numărul din Aprilie, anul acesta, revista publică un articol: **O problemă de limba română privită rațional...**

Multe sunt în acest articol, dar sfârșitul le întrece pe toate. Iată-l: „...abecedarele și toate cărțile didactice de curs primar... să fie revizuite, ca limbă românească... de către un om cu adevărat competent în această materie și astfel de om este astăzi, **pe cât știu eu,** numai Dimitrie Dan, profesor pensionar...".

Omul „cu adevărat competent în această materie", pe cât știe el, e chiar el, d. Dimitrie Dan, care iscălește articolul, cu încheierea lui cu tot!...

Ce vrea d. Dan? Ce nu vrea! Vrea să se scrie înainte de toate „drept", „democratic" și „economic". „Nu-i **democratic** (!), zice el, nu-i **drept** (!!) ca vocala guturală românească **î** să fie reprezentată și să aibă **trei** semne grafice î, â, u", — **în, vânt, sunt,** — „scrise astfel în mod academic, deși vocala este una și aceeași în tustrele... Acest lucru nu e „logic, simplu, frumos și economic". „Este absurd".

Vrea un semn, unul singur, „economic": **î,** că așa cere dreptatea și democrația. „Academia romînă dela nașterea ei pînă, astăzi, se teme într'una că despărțindu-se Romînii de semnul grafic **â,** cu care se scrie pînă astăzi cuvîntul „Romîn" spre a ne aminti mereu de „Romanus" și de „Roma"... s'ar duce pe copcă toată romanitatea poporului romîn. Teamă fără temeiu".

La noi nu se știe că profesorul, mai ales profesorul, cată să fie apărătorul tradiției. Se scrie **român** dela nașterea Academiei, de trei sferturi de veac aproape? Și să schimbăm astăzi această ortografie, ca nu cumva sunetul **î** să se ridice deasupra democrației, să fie boier, să trăiască în belșug, să aibă trei semne grafice?

La noi nu se știe că își schimbă de azi pe mâine limba, și ortografia, și obiceiurile, și stilul caselor, numai acele popoare care n'au istorie, pe care nici un trecut nu le leagă. Ce scandal a fost în Franța, când s'au găsit unii carî, făcând „Apel o Fransé", au cerut să se schimbe ortografia și să se scrie „rațional", „democratic" și „economic": „Lé jeune z èntellijanse son qome dè bouton de fleur qe lon orè plongé dan lô boulante"!...

La noi vedem, cu uimire, că tocmai revista unor profesori cere să scriem **Romîn,** nu **Român!...**

Am învățat cu toții ,că substantivul **an** vine dela latinul **annus.** Așa spun Hașdeu în **Etymologicum Magnum,** A. T. Laurianu și J. C. Massimu în **Dictionariulu limbei române.** Așa spune și Meillet, marele Meillet, în al său **Dictionnaire Etymologique de la langue latine,** histoire des mots.

Numai d. Dimitrie Dan, profesor pensionar, crede altfel: „**an** din **annus** este o **imposibilitate** (!)" **An** se trage din **amnus.** Cum? Uite așa: **amnus-amlus,** „prin disimilare", din **amlus - anlus,** „prin asimilare", din **anlus = alnus,** „prin metateză", din **alnus** s'a făcut radicalul **aln** și din **aln** avem, în sfârșit, **an,** „prin eliminarea târzie a lui l"...

D. Dimitrie Dan mai cere: „să fie alungat (!) din limba română cultă caraghiosul (!) **mulțumesc** din Muntenia și să fie întronat (!) în locul lui corectul **mulțămesc** din Ardeal și din Moldova" și care se trage „din lat. **multi amo** (!) (mult iubesc, mult **apreciez** (!)... lucrul pe care mi-l dai)".

Nu. **Mulțumesc** sau **mulțămesc** se trage din: **mulți ani.** „Expresiunea **mulți ani,** zice Hașdeu în **Etymologicum Magnum** (tomul II, pag. 1136) este foarte interesantă nu numai prin sine-și, ci mai cu seamă prin derivatul **mulțumesc** sau **mulțămesc,** după cum se rostește mai obișnuit, ceeace înseamnă literalmente: „doresc mulți ani" și n'are a face cătu-i negru sub unghe cu latinul **mulcta amende",** amendă bănească (Cihac)", ori, zicem noi, cu **multi amo, „mult apreciez",** filologia d-lui Dimitrie Dan.

Și mai departe, în pagina 1137, Hașdeu spune: „Dacă ar mai fi cu putință o umbră de îndoeală despre nașterea lui **mulțumesc** din **mulți-ani,** ea s'ar răsipi prin Dicționarul româno-latin bănățean, circa 1670 (Mss. în bibl. Universit. din Buda-Pesta):

„Multzany. Deo gratias;

„Multzeny. Idem...".

Mulțumesc nu se întrebuințează numai în Muntenia, ci și în Ardeal: „Trandafir cu patru fire, M'a făcut maica pe mine Să fiu doftor la copile: Pe câte le-oi doftori, Prea frumos mi-or **mulțumi".**

Și în balada **Chiruța:** „Ear popa le **mulțumea:** Bine-ați vint în casa mea... Doi berbeci că voi tăia Și prea mult m'oi bucura, Cu mine de-ți ospăta! Turcii mult nu așteptau, Ci îndată răspundeau: Noi de masă'ți **mulțumim,** Că n'am venit să prânzim, Ci pe Chira s'o petim!". (Iarnik și Bârseanu).

D. Abel Hermant, membru al Academiei Franceze, amintind cuvintele lui Platon: „cei cari nu știu și cred că știu", spune că această formulă nu arată decât foarte slab una din primejdiile de astăzi. Ea trebue schimbată așa: **cei cari nu știu și învață pe alții.**

T. PISANI

—xXo●oXx—

Ambasadorul Statelor-Unite la Burgos

Washington, 19 (Rador).— *Președintele Roosevelt a numit pe d. Weddell, actualul ambasador la Buenos Aires, ca ambasador al Statelor-Unite la Burgos.*